

Update; voortgang actieprogramma economische visie 2021 – 2026 periode 2021 - 2022

1. Aanleiding:

In 2021 is de economische visie Bernheze 'Van meer naar beter' 2021 – 2026 alsook het bijbehorende actieprogramma vastgesteld. Hierbij is afgesproken om u 'om het jaar' te voorzien van een update over de voortgang middels een Notitie Ter Informatie en na het einde van het jaar 2023 een algehele (meer gedetailleerde) evaluatie op te maken.

2. Leeswijzer:

In dit verslag 'update voortgang actieprogramma economische visie 2021 – 2026' over de periode 2021 -2022 leest u per speerpunt onze ambities/doelstellingen, aan welke acties we hebben gewerkt en welke resultaten we hebben bereikt in de periode 2021 - 2022. Het actieprogramma en de economische visie vindt u in de bijlagen. Het actieprogramma is opgemaakt als interactief digitaal document met een zeer overzichtelijke infographic aan de voorzijde. Deze infographic geeft in één oogopslag de speerpunten weer waarop we inzetten.

3. Toelichting:

We zetten met dit actieprogramma in op 7 speerpunten, waarvan 3 gebiedsgericht, 3 opgavengericht en 1 die cross-overs weergeeft. Deze speerpunten zijn:

- Dienstverlening, verbinden en aanjagen
- Kernen en Centra
- Buitengebied
- Cross-overs
- Bedrijventerreinen
- Arbeidsmarkt
- Toekomstbestendigheid – kwaliteit en duurzaamheid

4. Update per speerpunt:

4.1 Algemeen: Vitale en duurzame economie

Ambitie: Met een nieuwe visie en actieprogramma willen we een volgende stap zetten in onze economische ontwikkeling. We willen meer verbindingen leggen tussen de gebieden en bedrijfstakken in onze gemeente. Meer de kwaliteiten benutten en versterken. En op zoek gaan naar kansen om grote maatschappelijke opgaven te realiseren: de verduurzamingsopgave en de opgave om iedereen mee te laten doen op de arbeidsmarkt.

Kortom, we willen van meer naar beter.

Wat hebben we gedaan: In 2020 en 2021 heeft de gemeente zelf de economische visie 'Van meer naar Beter' en het actieprogramma economische visie geschreven en laten vaststellen. Vervolgens zijn we in periode '21 - 22, in een economie met een hoge dynamiek en een groot aantal uitdagingen, aan de slag gegaan met de uitvoering van dit actieprogramma (op basis van een 7-tal pijlers die hieronder worden toegelicht) en met de regie hierop te houden.

Conclusie: Dit heeft in de meeste gevallen geresulteerd in flinke stappen voorwaarts en in een aantal mooie successen. De uitwerking leest u hieronder per speerpunt.

4.2 Speerpunt 1: Dienstverlening, verbinden en aanjagen

Ambitie: Een goede dienstverlening en actieve houding naar ondernemers. Immers de rol van de overheid is steeds minder sturend en steeds meer faciliterend, netwerkend en participierend.

Wat hebben we gedaan: We hebben ons veelvuldig laten zien bij ondernemersorganisaties en hebben **proactief deelgenomen** aan de overleggen van de ondernemers(verenigingen). Denk hierbij aan Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO), Centrum Management, Samenwerkende Ondernemersverenigingen Bernheze (SOB) en veel regionale organisaties en samenwerkingsverbanden waaronder RNOB, AFC, WSP en PIMwerkt waarbij we verbindingen leggen met onze ondernemers. We zijn in samenspraak met het overkoepelend orgaan ondernemers na evaluatie een andere overlegstructuur aangegaan. Hierdoor schuiven nu met enige regelmaat (op verzoek van SOB) door het jaar heen collega beleidsmedewerkers, strategisch adviseur of de Wethouder (of ander collegelid) aan in plaats van een jaarlijkse evaluatie op het einde van het jaar. De bedrijfscontactfunctionaris is stevig in positie gebracht als 1e aanspreekpunt en als 'wegwijzer' voor de ondernemers.

Daarnaast hebben we meerdere **thema- en inspiratiesessies**, banenmarkten en collegebezoeken georganiseerd en hebben samen met ondernemers aan initiatieven van RNOB/AFC deelgenomen of zijn deze aan het organiseren (o.a. RNOB-ondernemerstafels, AFC-ontbijtsessie en AFC-radentour). En ook organiseren we meerdere keren per jaar **bedrijfsbezoeken** voor het college.

Naast fysieke overleggen **communiceren** we met onze ondernemers over relevante zaken via onze ondernemersnieuwsbrief, via social media kanalen en schrijven we een column op de ondernemerspagina in de MBHK.

Om **startende en kwetsbare ondernemers** te ondersteunen (m.n. zzp'ers) hebben we deze 2 jaren weer samengewerkt met Starterssucces Oss/Bernheze en met het ondernemersteam van Meierijstad. We hebben diverse acties uitgevoerd. Hier vindt je meer details over onder speerpunt 6. Arbeidsmarkt (paragraaf 4.5). Daarnaast hebben we via de regionale samenwerking wederom het zzp-boost event ondersteund. Verder heeft er een evaluatie plaatsgevonden van Ondernemerslift+, welke tijdelijk zijn activiteiten 'op hold' heeft gezet en er wordt nu vanuit de aanbeveling bekeken hoe het startup ecosysteem in onze regio kan worden versterkt.

Wat hebben we bereikt: Op het gebied van dienstverlening, verbinden en aanjagen zijn er positieve resultaten geboekt op het gebied van **zichtbaarheid** en **samenwerken** met de ondernemers. We zijn steeds beter zichtbaar, we communiceren meer en professioneler en werken aan verdere verbetering van de communicatie, we werken meer samen, ontmoeten en overleggen (vaker) op meerdere niveaus rechtstreeks met ondernemers(verenigingen). Ook is het gelukt om andere beleidsvelden en relevante (regionale) organisaties een podium te bieden en ze in contact met de ondernemers te brengen en andersom om ondernemers te koppelen aan initiatieven van regionale organisaties. Het cijfer voor de MKB-vriendelijkste gemeente is gestegen van 6,1 in 2018 naar 6,3 in 2020. Er heeft in 2022 geen nieuw onderzoek/enquete 'MKB-vriendelijkste gemeente' plaatsgevonden. De instantie die dit organiseert heeft de vorige editie later uitgevoerd vanwege de coronacrisis en geeft aan dat de editie '22 naar '23 wordt verplaatst.

4.3 Speerpunt 2: Kernen en Centra

Ambitie: We willen vitale en leefbare centra in onze kernen, waar voldoende reuring is, mensen graag (langer) willen verblijven en waar voldoende onderscheidende voorzieningen aanwezig zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan: We hebben nieuwe commerciële planaanvragen en initiatieven, via intaketafel en omgevingsoverleg, getoetst aan het economisch beleid zoals: het **concentratiebeleid** van detailhandel in de centra. Hierdoor blijven commerciële ruimtes behouden op plaatsen waar deze gewenst zijn en wordt **versnippering, verval en leegstand** tegengegaan. Daarnaast hebben we subsidie aangevraagd voor een impuls om de centra te **'vergroenen'** (zie speerpunt 7; duurzaamheid en klimaatadaptatie). Ook hebben we een inspiratiesessie (werkbezoek aan 't Handelshuys en d'n Office in Uden) georganiseerd voor de ondernemersverenigingen (SOB) betreft **flexibele werkplekken** en kantoorruimtes. Verder is in navolging van de centra in Heesch en Nistelrode de Traverse in Heeswijk-Dinther verder gerevitaliseerd en hebben we actief deelgenomen aan bijeenkomsten van Centrum Management, ondernemersverenigingen en het KVO-Winkelcentrum. Ook hebben we in RNOB verband samengewerkt aan een nieuwe detailhandelsvisie.

Wat hebben we bereikt: Om te werken aan **'vitale en leefbare centra'** hebben we een eerste impuls gegeven om de centra **aantrekkelijker** maken door 'vergroening' (zie pijler 6; duurzaamheid en klimaatadaptatie). Hiervoor hebben we een subsidieaanvraag ingediend en ook toegekend gekregen en hebben we ondernemers mee aan de (tekentafel) gekregen. Daarnaast hebben we deelgenomen aan KVO-winkelcentra en weten mede hierdoor de centra veilig en leefbaar te houden. In RNOB verband is er een geactualiseerde **detailhandelsvisie** opgeleverd zodat we regionaal samenwerken aan en afstemmen over de centra. En verder is het beleid om leegstand tegen te gaan zeer succesvol geweest. We hebben ten tijde van het pré corona tijdperk, in tegenstelling tot de verwachtingen, de **leegstand flink weten te beperken** en hebben de laagste leegstand (2,5%) binnen Regio Noordoost Brabant (RNOB). Bron: Locatus.

4.3 Speerpunt 3 en 4: Buitengebied en Cross-overs

Ambitie: Kansen benutten in het buitengebied, waaronder die van de transitie landbouw. Dit doen we door te stimuleren dat ondernemers in het buitengebied in verbinding komen met elkaar en met ondernemers uit andere sectoren. Maar ook met relevante organisaties zoals ZLTO (land- en tuinbouw), ondernemersverenigingen (SOB) en Agrifood Capital (innovatie voedselsector). Zij kunnen ondersteunend zijn om tot (nieuwe) kansen te komen.

Wat hebben we daarvoor gedaan: We hebben ondernemers(verenigingen) actief gewezen op **regionale initiatieven** zoals die van RNOB, Agrifood Capital en de Regiodeal (kansenkaart) en aangespoord hierop in te schrijven. Daarnaast hebben we ook deelgenomen aan een AFC-ontbijtsessie met burgemeester, wethouder EZ en ondernemers uit Bernheze en zijn we aan de slag gegaan om een AFC-radentour te organiseren. Daarnaast zijn we betrokken geweest bij ingediende initiatieven van ondernemers via de intake- en omgevingstafel waar nieuwe initiatieven worden besproken en getoetst om zo **passende bedrijvigheid** in het buitengebied mogelijk te maken. De bedrijfscontactfunctionaris biedt ondersteuning bij deze trajecten. Verder is er actief samengewerkt aan en met **'Brabantse Juweeltjes'** en **'Visit Brabant'** om recreatie en toerisme in Bernheze nog beter op de kaart te zetten.

Wat hebben we bereikt: Om extra aandacht te geven aan **het buitengebied** en aan de transitie in de agrarische sector is besloten om de bedrijfscontactfunctionaris een **vaste rol** hierin te geven en hem te betrekken bij gesprekken over transformatie naar andere bedrijfsactiviteiten. Daarnaast hebben we (agrarische) **ondernemers gekoppeld aan regio initiatieven** van o.a. Agrifood Capital (AFC) en RNOB waardoor zij subsidie hebben gekregen of kennis hebben kunnen opdoen. Het **ledenaantal** van Brabantse Juweeltjes blijft stijgen net als de **volgers** op de betreffende sociale media kanalen. In samenwerking met Visit Brabant worden de recreatieve routes onderhouden en **promoten** zij deze routes regionaal, nationaal en internationaal (m.n. België en Duitsland). Dat gebeurt in veel gevallen via themaroutes zoals het in 2022 ontwikkelde **Kloosterpad** wat ook door Bernheze gaat (Abdij van Berne). De inkomsten uit toeristenbelasting zijn fors gestegen naar € 178.000,00.

4.4 Speerpunt 5: Bedrijventerreinen

Ambitie: Ruimte bieden om te ondernemen in een aantrekkelijk duurzaam vestigingsklimaat.

Wat hebben we daarvoor gedaan: In 2021 is de procedure voor ontwikkelen van 't Retsel II afgerond en is onherroepelijk geworden. We het terrein bouwrijp gemaakt en hebben een uitgifteprotocol opgesteld. Ook hebben we meegewerkt aan het **realiseren van een CPO en bedrijfsverzamelgebouwen**. De bouw is in volle gang. Voor Cereslaan en 't Runneke zijn gesprekken met ondernemers en omgeving gevoerd. Er is gewerkt aan diverse varianten van kavelindeling (met meer nieuwe bedrijfslocaties) en de concrete vraag vanuit ondernemers naar bedrijfskavels op Cereslaan-West is vastgelegd. Daarnaast is er gewerkt aan de (ontwerp)bestemmingplannen. In 2022 hebben we het **bestemmingsplan Heesch West** afgerond en door de raden van Bernheze en 's-Hertogenbosch vast laten stellen. We werken nu verder aan het uitgifteprotocol en houden de vraag naar kavels up-to-date. Daarnaast sluiten we aan bij overleggen van drie KVO-bedrijventerrein om de bedrijventerreinen leefbaar en veilig te houden. En we sluiten aan bij regionale overleggen 'werkgroep bedrijventerreinen' en '1-loket' om regionaal afspraken te maken, bedrijven te laten landen op de juiste locatie (zoals bijvoorbeeld XXL-logistiek) en om (de vraag naar) toekomstige bedrijventerreinen beter in beeld te brengen.

Wat hebben we bereikt: In 2022 hebben we alle bedrijfskavels (ca. 1,4ha) op **'t Retsel II** verkocht en hebben we ondernemers ruimte kunnen bieden op een duurzaam (gasloos) bedrijventerrein. Door de realisatie van een bedrijfsverzamelgebouw en een CPO (met 6 ondernemers) hebben we zelfs **meer ondernemers ruimte kunnen geven** om te ondernemen dan het aantal kavels dat beschikbaar was. Voor Cereslaan en 't Runneke zijn er vorderingen gemaakt in het proces. Er zijn flinke stappen gemaakt met de **(ontwerp)bestemmingsplannen** waarvan die van Cereslaan-west ter inzage is gelegd (jan. '23) en de verwachting is dat die van 't Runneke medio 2023, ter inzage wordt gelegd. In 2022 is het bestemmingsplan HW door de raden van Bernheze en 's-Hertogenbosch vastgesteld. Echter zijn bij de Raad van State een groot aantal beroepen tegen het vaststellingsbesluit aangetekend. Uitspraak verwachten we medio 2024. In de tussentijd werken we verder aan het uitgifteprotocol en hebben we a.d.h.v. interesselijsten de vraag in beeld gebracht welke we zo goed mogelijk up to date houden.

4.5 Speerpunt 6: Arbeidsmarkt

Ambitie: We willen een toekomstbestendig arbeidsmarkt, door ons te richten op: een inclusieve arbeidsmarkt, het stimuleren van banen met toekomstperspectief en een aantrekkelijk woon/vestigingsplaats zijn voor jong talent.

Wat hebben we daarvoor gedaan:

We zijn aan de slag gegaan om het beleidsveld arbeidsmarkt, PIMwerkt/WSP, IBN, de ondernemers(verenigingen) en het ondernemersteam van Meierijstad **met elkaar te verbinden**. Samen hebben we **(thema)bijeenkomsten** georganiseerd zoals: 'meer verdienen met anders werken' voor zzp'ers in een kwetsbare doelgroep en hebben we een banenmarkt georganiseerd. Vanwege het succes geven we dit in januari 2023 een vervolg. Daarnaast hebben we een goed contact onderhouden met Starterssucces Oss/Bernheze die **starters en jonge ondernemingen** ondersteunen/coachen en stimuleren wij hen om contact op te zoeken en samen te werken met de ondernemersverenigingen. In regionaal verband is ook het zzp-boost georganiseerd. Verder hebben we onze samenwerking met **PSO Nederland** (Prestatieladder Socialer Ondernemen) voortgezet. Er zijn gesprekken gevoerd met ondernemers in Bernheze om ze te ondersteunen (via vouchers) bij het behalen van het PSO-certificaat.

Wat hebben we bereikt: We hebben gewerkt aan initiatieven voor een nog meer **inclusieve arbeidsmarkt**. Het samen met de genoemde partners organiseren van een **bananenmarkt** is goed uitpakend en vanwege de successen (5 banen en 8 sollicitatiegesprekken) wordt er in 2023 vervolg aan gegeven. Aandacht voor PSO heeft een groei van 3 naar 8 **PSO-gecertificeerde bedrijven** (2018-2022) in Bernheze opgeleverd. Als we terugkijken naar het ondersteunen van ondernemers in 2022 dan merken we op dat we in 2022 een overgang gemaakt hebben van de coronacrisis naar de energiecrisis. Echter is de verwachte enorme toename van werklozen, net als het groot aantal faillissementen uitgebleven en ook zien we nog **geen toename** voor extra Bbz-uitkeringen. Daarnaast hebben 96 ondernemers uit Bernheze de weg gevonden naar **StartersSucces** waar zij een intake hebben gedaan, aan een activiteit hebben deelgenomen of een coaching traject hebben gevolgd. En verder is **de informatievoorziening** naar ondernemers versterkt met de 'Nieuwswijzer Ondernemers Bbz-Werk-Inkomen'.

Om **jong talent** te behouden of aan te trekken is het van initieel belang dat zij zich in onze gemeente te kunnen vestigen. Daarvoor is in de woonvisie het uitgangspunt opgenomen om driekwart betaalbaar te bouwen.

4.6 Speerpunt 7: Toekomstbestendigheid, kwaliteit en duurzaamheid

Ambitie: Om een goed vestigingsklimaat in de toekomst te behouden en verder te versterken is het van belang om een prettig verblijfs- en werkklimaat te creëren dat bovendien is gericht op de verduurzamingsopgave. Verder is het van belang dat iedereen hierin mee kan doen in een inclusieve arbeidsmarkt en dat er voldoende huisvesting is voor talent en jongeren.

Wat hebben we daarvoor gedaan: We hebben succesvol een impuls weten te geven aan de verduurzaming van bedrijven. We hebben een samenwerking opgezet met Cinergie en de ondernemersverenigingen (SOB) en hebben **vouchers** beschikbaar gesteld aan bedrijven om **energiescans** uit te laten voeren en handhaven tegelijkertijd op het uitvoeren van verplichte zaken.

Bij het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen hebben we de nodige aandacht besteed in de **planvorming** aan duurzaamheid zodat bedrijven gasloos, voorzien van zonnepanelen en evt. met groene daken worden ontwikkeld.

Daarnaast is er een **plankaart** voor publieke laadpalen opgesteld waarin alle beoogde laadpalen t/m 2030 zichtbaar zijn. Naast een impuls voor het verduurzamen van bedrijven zijn we ook druk in de weer geweest om een **impuls** te geven aan het 'vergroenen' van de centra. We hebben hiervoor een subsidie aangevraagd en hebben met de ondernemers 2 plenaire en meerdere sessies per kern georganiseerd om plannen uit te werken.

Wat hebben we bereikt betreft toekomstbestendigheid, kwaliteit en duurzaamheid:

We zijn we in de centra aan de slag gegaan om een eerste **impuls te geven om de centra te 'vergroenen'**. In 2022 hebben we hiervoor meerdere themabijeenkomsten met ondernemers gehouden en hen hiervoor enthousiast weten te krijgen zodat zijzelf **actief aan de slag** zijn gegaan om plannen te ontwikkelen. Voor dit project hebben we voor centrumondernemers een **subsidie** aangevraagd en toegewezen gekregen. Dit loopt succesvol en wordt vervolgd in 2023.

Commented [MG1]:

Verder hebben we eind 2022 de **energiescans** afgerond. Er zijn in totaal 40 energiescans bij bedrijven uitgevoerd waarmee het projectbudget vrijwel volledig benut is. De gemiddelde energiebesparing per deelnemer is 15%. We stimuleren ondernemers om zelf aan de slag gaan met deze opgave. Het aandeel zon op dak is dan ook in de tijd tot de afkondiging van de netwerkcongestie fors toegenomen. Hierdoor gaan bedrijven zelf **energie opwekken** en besparen dus zo op hun energierekening en -vraag. Daarnaast zijn er in 2022 15 nieuwe publieke **laadpalen** geplaatst. De stappen die we naar een duurzame **inclusieve arbeidsmarkt** hebben gezet en de opbrengsten daarvan zijn toegelicht in de vorige paragraaf 4.5 'arbeidsmarkt'.

5 Vervolg:

Na het einde van het jaar 2023 wordt begin 2024 een uitgebreide tussenevaluatie opgemaakt over het actieprogramma economische visie 2021 – 2026. Dit proces wordt net als bij het proces voor het schrijven van de visie en het actieprogramma op **integrale en participatieve** wijze opgepakt. Intern zullen we dit in samenwerking met adviseurs van de overige relevante beleidsvelden afstemmen en extern met de Samenwerkende ondernemersverenigingen Bernheze (SOB).

Bijlagen:

- Notitie Ter Informatie 'update actieprogramma economische visie periode 2021 – 2022'
- Economisch actieprogramma 2021 – 2026
- Economische Visie Bernheze 'Van meer naar beter' 2021 - 2026